

BÉKÉS.

Társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNP.

Felelős szerkesztő: KÖHN DÁVID.

Szerkesztőség:

Templomtér, Dobay János kereskedése, hora a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Kéziratok nem adnak visszatér.

Előfizetési díj:

Egész évre . . 5 ft - kr.
Félévre . . . 2 50
Évesre . . . 1 25
Egyes száma ára 10 kr.

Kiadó hivatal:

Templomtér, Dobay Ferenc házán, és könyvkereskedés, hora a hirdetések és nyit-tér közlemények küldendők.

Hirdetések

szabott áron fogadtatnak el Gyulán, a kiadó hivatalban.

Nyit-tér sora 10 kr.

A gazdasági egylet és a saecularisatio.

Dr. Zsilinszky Endre úrtól a következő sorokat vesszük:

Tekintetes szerkesztő ur!

Egytelmesen tételeztem a »Békés« 1. évi 11-ik számában megjelent: »A békesmegyei gazdasági egylet és a papi vagyon saecularisatioja« című tárgyilagosságra, annak személyemet megismerő részére nem a magam méltóságára, csupán az igazság érdekében legyen szabad a következő szerény megjegyzést tennem: A papi javak saecularisatioja ill. indítványát én sem nem tettem, sem nem pártoltam; mindössze mint egy albizottsági elnöke, ki két protestans bizottsági tag ellenében, három katolikus bizottsági tag kivételével, a saecularisatiohoz vonatkozó indítványt határozatilag emelt előttem, azon albizottsági elnökségnek tárgyalása alatt fölméltetem, hogy a gazdasági egylet titkár által a házassági gyűlésen felolvasott memorandum nem merítette ki az albizottsági javaslatot, minők például a katonai gyakorlatra behívott cseledek bérének a gyakorlatok ideje alatt mi mértben való kifejezése; továbbá a papi javak saecularisatiohoz vonatkozó indítvány. Igen sajnálom, hogy azoknak, a kik minden áron protestans emberrel szerették a papi javak saecularisatiojának kérdését napirendre hozni és annak odiumát csak nyakba varrni, el kell rontanom örömet, mert határozottan kijelentem, hogy nem fű össze kétszínűséggel, miszerint protestans létezem a kath. papi javak saecularisatiojáról beszéljek, vagy épen arra vonatkozólag indítványt tegyek, akár most, akár a jövőben.

B.-Csaba, 1898. márczius 17.

Dr. Zsilinszky Endre.

Amidőn a legnagyobb készséggel közeljük eme sorokat, szívesen elismerjük, hogy dr. Zsilinszky Endre ur — a fenti tényállások szerint — jogosan kifogásolhatta múlt heti közleményünknek személyére vonatkozó részét. De igazolásokra fel kell említenünk, hogy mi a gazdasági egyletnek a papi vagyon saecularisatiojára vonatkozó javaslatáról csak akkor vettünk tudomást, amidőn azaz a békesmegyei eredeti hírek szokott szennyezés alakjában, az összes fővárosi és közeli vidéki lapok el voltak árasztva. Csak ekkor olvastuk el figyelemmel a gazdasági egylet székhelyén megjelenő csabai lapot, amelynek a gazdasági egylettel való szoros összeköttetését és benső viszonyát velünk együtt mindenki ismeri a miután a saecularisatioztól az illetékes szülői tudósításnak csakis a dr. Zsilinszky Endre felszólalásából hozott részben találunk meg, teljes jöhszerűséggel hoztuk vele az ő nevét kapcsolatba. De dr. Zsilinszky Endre urnak fenti sorai után ismétlenül is készséggel beismertjük, hogy tövédtünk és ösztönelt sajnáljuk az esetleges keserűséget, amit eme tévedésünkkel okoztunk.

Ennek előrebocsátása után azonban mindezt, amit a saecularisatio eszméjéről illetőleg lapunk múlt heti számában megírtunk — természetesen a dr. Zsilinszky Endre személyét érintő rész kivételével — teljes mértékben fentartjuk.

Fentartjuk annak dacára, hogy a vasárnap óta újra összeült albizottság a saecularisatio eszméjét teljesen elvetette, úgy hogy az agrársocialis kérdéssel kinyomtatandó javaslataban egyáltalán nem fog előfordulni, mint-ha senki szóba se hozta volna.

Mert végzetes és alig-alig reparálható hiba maradt, hogy a saecularisatio eszméjéről eszméje, bár a dr. Zsilinszky Endre helyesbített tényállások szerint is, nem csak szóba jöhetett, hanem javaslat stadiumjára is árlódhatott a gazdasági egylet körében.

Ennek nem lett volna szabad megtörténnie. Az eszmét bárki vetette legyen föl, már az albizottságban lehetetlenül kellett volna tenni; amennyiben ez pedig nem történt meg, az igazgató-választmányunk nem lett volna szabad azzal megelégednie, hogy

majd ha érdemlegesen fog vele foglalkozni, akkor esetleg le fogja szavazni s abba könyvnyú vérral belönni s türelmi, hogy vagyon-elkobozás, gazdasági egylet — jól értsük meg: nem minden kérdés megvitatására jogosult politikai testület, hanem gazdasági egylet — körében történő javaslatként nyomonkés ki s tárgyalassék. Ha az albizottságban csodálatosan nem is sikerült, a választmányi ülésnek a monstruózus eszmét egyszerűen ugyan kellett volna tüni, a választmányi tagoknak egymás között becsületszóra megfogadni, hogy mely titokban tartják, miszerint az szóba is jöhetett, és az ülésben részvétel hírlapíróit pedig megkérni, hogy sziveskedjék az eszme felmerüléséről egy betűt sem írni.

Az agrár és nem agrársocialisták — bár akaratlanul — alig tett még valaki olyan szájuk ize szerinti szolgálatot, mint azuttal a békesmegyei gazdasági egylet, a papi vagyon saecularisatiojának eszméjéről cselekedtek. Olyan ötletről, olyan kinyilatkoztatásról, amelyet — tartunk tőle — nem expial, nem tesz jóvá a megtérülés, a visszavonás, ami a megfontolatlanságnak és e fölött gyorakolt jogos kritikáknak különben legkésebb bizonyítéka.

Munkásügyünk.

Ira Oláh György.

IV.

Az alkotmányos élet kezdetén az orosz házi munkásnép, moudbatjuk általában a kis birtokos földművesek feljutották igényeiket az urberendezés s legelő elkülönítés alkalmából fentartott sérelmeik orvoslására. Akadt a népek prófétája. Tanosios újra Oroszországban termett; de kiszorította a vezérszerepéből tanítvány, egy egyszerű földműves Kertész György; ki elég tekintélyes vagyonnal rendelkezve, minden idejét s törhetetlen buzgalommal titokban már korábban is az »elnyomott igazság« keresésére szentelte.

A népek Csákó és Szénáshoz való juszáért lépett fel 1895-ben már nyíltan, szíves kitaratással fázadozott a szegénység érdekében a kormánytól, vármegyénél. Az urberit iratok elveszték. A nép ebben jogai érvényesítésének szándékos lehetetlenítését hitte, s huzogtatva; s annál nagyobb szenvedélyességgel igyekezett igazságát keresni. Kertész György részére egész vagyonát erő összeget gyűjtött, ezrével írták alá panaszos kéréseiket. Hatóságoknál, bíróságoknál évközlendően át rémozt a szíves kitaratás fázadtatlan vezér.

Feljelentések az ügyet »elalátó« — megvesztegetett »szegény veldő« s bíróság ellen egymást érték. A folyamatra tett perekből a kirendelt ügyvédek egymásután dőltek ki, s a per elvesztésének eredménye az a hit lett, hogy a »szegény nép igazsága ismét elnyomott«. Kertész áldozata lett az ügynek, mely nem aludt el halálával. A tévhitnek új apostolai kerültek; de ezek már titokban működtek; gyűjtötték a filleket az igazság keresésére, s midőn a »szabadsájtó« utazó prófétái észrevették az elégtelenséget, a titokban fejlődő mozgalmat, felkeresték az elküldöttet kúszhelyeit, s régi elégtelenségek és sérelmeinknek új irányt adtak; s ezen új iránynyal lépett a munkásnép a küzdésre.

Szomorú jelenségek ezek, de még elszomorítóbb az, hogy e nép, melynek elküldötté oly nyilvánvaló volt, teljesen magára hagyott csaknem egy fél századon át, s engedte a hatóság, a társadalom, hogy dűljön lelkében az igazalom, növekedjék, erősödjék egész a kitorrásig a jogtalanság tévhit. Nem törődött felvilágosításukkal senki, kiszolgáltatta tétlenül e kölben alapjában jóvaló népet az igazságnak. Elégnek vélte a hatóság s a társadalom, hogy a vezér »bolond«-nak nyilvánított, s nyugodtan

lélekezett ezzel mindenki, mind addig, míg a lassu moraj dörgőssé változva tevékenységre hívta fel a megdöbbent közönséget.

S vajlon a megröbbedés tevékenységeiben nyilvánult? — A féktelenkedő sajtorra nem mertük rányomni kezeinket, pedig ott volt a szabadság apostolának a szabadság napjaiban, a szabadsájtó születésénél keletkezett rendelet, a sajtorok a haza, szabadság s a törvényesség veszélyeztetésére szolgáló igazságtól megtervessre s az utasítás alapján felmutatott intó s szomorú példa, a história kiívogoztatása. Természetesen más idők, más viszonyok, más aljárati követelmények, de mi még a legnyilvánosabb eszközöktől is rettegünk; s a haza s a közrend ellen igazgatójatekerek elkobozásával is megretentünk, a hon atyái feljajdulástól; s nyugodt lélekkel vagy ennek látszatával elnéstük, hogy a dögéből jött igazgatók a község első embe-rénél kávézva, készítettek elő a munkás népi törvényesség s törvényesség programját. — A forrongó néppel közvetlen érintkezésre, annak felvilágosítására, törvénytelen széljáról meggyőződésre ki gondolt? A hatóság s maga meerevséggel parancsolt, büntetett. Bizalmat keltő jóakarattal, szeretetteljes felvilágosítással a néphez ki senki nem fordult s ennek következménye a mai állapot s talán az aggasztó jövő.

A munkásmozgalom másik jelentékeny pontja Csaba volt.

Csabán szintén fontos körülmények hatottak rég idők óta a földműves nép állandó igazgatóságban tartására.

Emlékezzünk vissza az örökvaltság és a legelőfelosztási ügyekből kifolyó s évtizedeken át tartott eseményekre.

Az igazgatóság, a nép elküldötté a veldő és valódi sérelmekért állandó volt a század közepé tájfelől kezdve; s a hatóságoknál minden lépten-nyomon s időnként a trón előtt is kereste a nép sérelmeinek orvoslását, s az eredménytelen kúzlendekben ki nem fáradt, hogy hatást keltsen, ne egyszer adott hangjával hatalmas erőt.

Az örökvaltság szerződés nagy terhet rótt Csaba lakosaira. Csaknem egy millió forintot kellett volna rövid idő alatt kifizetni s akkor, midőn a szabadságharc csaknem minden erőt tolesemzett: a fizetés nemcsak rendkívül terhes, de elküldötté is volt, tapasztalatlan a fizetésre kötelezték, hogy más községek lakosai jobbgy földjeiket minden fizetés, minden megterhelhetetés nélkül kapták tulajdonul.

Rendkívül fokozták az elégtelenséget a közös legelő egy részének egyrészt felosztása körül felmerült szabálytalanságok s egyes városrészek lakóinak e miatt szenvedett sérelmei a felsőbb bíróságot a felosztás megváltoztatására indították; mi ismét csak zavart s elégtelenséget keltett, még azoknál is, kik a felosztásban megnyugodtak, mert már földjeiken berruházásokat tettek s azok mégis újra felosztás alá kerültek.

Csaba község községe a legelőfelosztásban keresett módot és alapot arra, hogy az örökvaltság határlékot behajtsa. — A ki nem fizetett, s ezek a legnagyobb részben a szegény szelések voltak; — annak legelőjellenemre foglaltatott le s adottát el tartozásának fedezésére s így aztán ha nem rokan is, de többen elvesztették földjeiket s azt is, mit már befizettek. Nem csoda aztán, ha ezek zuglódáltak s találtak részvételt, sajálmóztással elvett rokonokra, barátokra ki együtt éreztek velük s igyekeztek őket támogatni midőn sérelmeiket panaszolták. Egész tömeg verődött össze így s nagy pártot képeztek, mely szemben állott egy másikkal. Egyikét a szegények, másikat a vagyonosok alkották s egymással a városban s a felsőbb hatóságok előtt erős küzlendben állottak.

A pártok a községi közélet terén 1861-ben

mérköztek meg az előjáróság felosztásánál és sikerült a »szegények«-nek felszeme vergődni. Álegválasztottak bírónak Zsibrita Jánost, kit családi tradíciók is a szegénység vezérévé tettek.

Most megindult a hajszá Zsibrita ellen, melynek eredménye az, hogy tisztelő megfosztott és ellene s több társai ellen hivatali visszavételek, igaztás, felsőbb hatóságoknak ellenszélülés stb. miatt bírósági eljárás is folyamatra tetetett.

A bíróság felmentette a vádlottakat, de a hatóság tisztségükbe nem helyezte vissza őket.

Erre következett aztán a panaszok, vizsgálatok hosszú sora, melyek még a hetvenes években is jól benyulva, tartottak. Százan, ezren irogatták alá a kéréseket, panaszleveleket s ezek már nem a Zsibrita és társai sérelmeit panaszolták, hanem ezt alkalmaul ragadták meg arra, hogy az örökvaltságból s legelőfelosztásból eredett sérelmeik orvoslását kérjék, sürgőssé.

Ha az 1891 évben lefolyt munkáskitörés vezetőinek névsorát összehasonlítjuk az ugy Oroszországban, mint Csabán korábban történt kitörések vezéreinek, intézőinek névsorával, megtaláljuk a nevek ugyanazonosságában az összefüggést. Azon a téren mozogva találjuk, elküldöttéssel, elégtelenséggel eltelve igazságot, régi sérelmek orvoslását keresve a fiut, hol atyja küzdött.

Bánfalva községben talán legnagyobb mérvet öltött a munkásmozgalom az 1891-ik évben, s szerintem a legtegyetűbb is vármegyénkben a bánfalvi munkásnép hangulata, elégtelensége, mert e községben nem lakik más, csak szocialista.

Itt a baj újabb keletű.

A község lakosainak vagyoni viszonyai, mint tudjuk elég kedvezőtlenek s híányoznak a vagyoni garapodás feltételei e községben. A megélhetés nehézségei között merült föl a volt földesurak utódai s a község lakosai között, a szülő dézsma váltásig úgy, mely hosszas perlekedés után 1889-ben ért véget, a lakosságra nagy terhet ártva, melynek rendezése éppen az 1890. és 1891. években került eszönyegre.

Lehet-e megérteni e néppel ma, a jobbagyi viszonyokból eredő következtetések s költelenség jogosságát, s lehet-e egykönnyen eloszlatni, különösen, ha igazgató akadnak az ily helyzetből származó elégtelenséget. Hol az a figyelmeztető nép, mely ily terhek sullya alatt még ha igazságosnak hiszi is azt, fel ne jaitulna.

Folytathatnók tovább. Minden községben vármegyénkben találunk a nép körében elő oly sérelmek emlékeire, melyeket az utód fentart. Tapasztalhatjuk is, hogy sok sok, a multia fátvált borító körülmény, elfedte vagy homályossá tette azon sérelmeket, melyek orvoslásáért az elődök küzdöttek s az utódok már nem is érezvén közvetlenül a sérelmek hatásait már nem is tudják azt miért kell nekik elégtelenségeknek lenni; de azok mert a bajlomat örökölték, s arra, hogy azok legyenek, elég tudniok, hogy atyják is azok voltak.

Minő hálás talaja, s minő alkalmas anyaga van közöttünk az igazságnak!

De mégsem oly késégbőjei a jövő.

Új nemzedék kél a régiék helyén, s minden örökre elnyugvó egy-egy oly sérelmet hitél, érzetét viszi magával a sírba, melyet már nem ismer, s ha ismer is meg nem ért az utód, s az mely örökségben itt maradt, egykezni fogunk szeretetteljesen, bizalmat kelten foglalkozva a néppel orvoslani, s a lehetően eloszlatni. Hiszen ez nem is olyan nagyon nagy feladat.

-Igazdagságát eszedbe véve — az ég és föld ha-

[illegible]

Bimbóhullás. Hoffmann Viktort és nejét Fluck
rnéliát fájdalmas csapás sújtja. Kis gyermekük
niko, a hó 17-én kilencz hónapos korában meg-
lt. A közrészvét elvihető a szülők bánatát.

vándorlás indult meg a népkertbe, mely 3 óráig még eddig soha sem tapasztalt nagy számú díszes közönséggel tellett meg, hogy a városaláudató féltélen falunkalán részvételre képtelenek voltak bejutni. A népgyűlésben szereplő szónokok, egy szótlen az Erkel dalkör is alig volt képes a csarnok elé felállított emelvényig hatolni.

Az órási — majdnem 8000 főre terjedő — tehát Gyulán eddigleg pártatlan nagy számban felváltott tömeg pillanatra sem zavarta meg a rendet, a népgyűlést nem eszoritotta legkisebb diszamináción, az ünnepi hangulat olyan lenyűgöző, olyan magasztos volt, hogy melán büszkék lehetünk Gyula városra minden rangi és osztályú közönségnek magas értelmű fokára, higgadtágára, tapintására s hazafii érzületére.

A népgyűlés az Erkel dalkör és a szótlen ének-lésével nyitott. Meg a dalkör most is hazafias (hátsó), szepen, szabatosan énekelte meg megdömlő a lelkes éneket és tapsokat.

Jantovits Emil népgyűlési elnök lépett ezután lelkes éljenzések között az emelvényre s a népkert legfőbb helyén bízán is hallható hangon a következő lendületes és hazafias beszédet mondotta:

Jantovits Emil elnök beszéde:

Tisztelet ünneplő közönség!

Magasztos ünnepe gyűltök egybe; március 15-két ünnepljük. Március 15-két ünnepli ma az egész magyar nemzet, rang, ruha és párt különbség nélkül. Kárpáztól Adriáig mindenütt a magyar zászló lengtel, lobogtatja a tavaszi szél; nincs magyar ember, kinek szívét ma ünnepi érzélem ne töltötte be; nincs palota és nincs kunyhó, honnan ma halálma nem emelkedne a magyarok istenéhez; nincs egyetlen község, melyben örömtelen ne gyuladnának ki a ma szabadság örömeire; mert március 15-ke a szabadság napja.

Március 15-én ezeltől egy félszázaddal történt, hogy az ősi magyar szabadság szétzuanta, és lerázta magáról harmadfél százados bilincseit; március 15-én ma ötven éve annak, született meg Magyarországon a népszabadság.

A népszabadság bölcsenél nemteként édes testvére, az egyenlőség és a testvériség állottak előt. Az egyenlőség, testvériség és szabadság szent-háromságának édes anyja, a haza szeretet, nemzője az örök igazság volt.

Az egyenlőség, testvériség és szabadság szent eszméi olvasztották ötven év előtt egybe a magyar nemzetet, melyet addig megdöntöthetlenné látszó bástyák, és alkotmány bástyái a kiváltságosok, és a jogtalanként osztályainak tagoltak.

Az egyenlőség, testvériség és szabadság szent eszméi nevében nyitott meg 1848. március 15-én a magyar nemesség az alkotmány bástyáit a jobbágyok, a magyar nép milliói előtt.

1848. március 15-én ébredt a magyar nemzet százados álmaiból új életre.

Dzset vált március 15-ike magyar hazánk legmagasztosabb ünnepevé; nem emberi és isteni törvény, a nemzet közérzete avatta örök időkre nemzeti ünneppünké.

Gyulán értédek óta ünnepljük e napon a szabadság nagy napjának emlékeztét; kezdetben csak néhány lelkes tanuló ifjú, később egy-egy-másik derék társas egylet és a függetlenség érzelmű polgárok ünnepe volt e nap. Lassanként Isten anyaszentegyházai is bevonult a nemzeti ünnep hangulatába, míg végre ma társasokörünk kezdeményezésére folytán egész városunk, városunk minden polgára, társadalmi állásra, politikai pártokra, vallásra és nemzetiségű különbségére való tekintet nélkül, együtt népgyűlésben kívánja a magasztos emlékeztet napot megünnepegni, a hazaszeretet és igazság, a testvériség, egyenlőség és szabadság eszményeinek emlékeiben állított oltoárokat egy közös, nagy, fényes oltoárrá egyesíteni.

Mint ezen népgyűlés vezetésére felkért öleik, örömmel és szeretettel áldoztam az ünneplésre megváltott ezreit, a népgyűlést ezennel megnyitom és felkértem Bartha Miklós urat, országgyűlési képviselőket, ünnepi beszédének megtartására.

Az előző beszédet követő nagy éljenzések lecsillapattal a felelő díszmagyarban levő Bartha Miklós országgyűlési képviselő lépett lelkes óvaszók között az emelvényre.

A ő beszéde volt a gyulai ünneplési messze kiemelkedő fénypontra; azóta olvastuk a fővárosban lezajlott ünneplésyünetek elhangzott gyönyörű szónoklatokat is s elfogultság nélkül mondhatjuk Bartha beszédéről, hogy az nemcsak szóval sorozható melléjük, hanem boldog értékek illője: legnagyobb részét messze felülmúl.

A beszéd jellemzősége meg kell jegyeznünk, hogy szónok nem csak hogy nem kereste, hanem láthatólag kerülte az olcsó hatást; nem tudott, de nem is akart lelkesíteni, ami azonban a komoly, mondani konyha beszéd értékeit végtelenül emeli, valószínűs tanulmányt nyújt.

Bartha Miklós pár bevezető szót mondva, kijelentette, hogy nem mint pártember jelent meg Gyula városra közönségre előtt, és nem egy szónoki hűv és követelenség elhangzása, beszédét olvasni fogja. Tényleg így történt, de az olvasás épen nem eszoritotta az előadás szépségét. Művészi volt a beszéd mint koncepciója s művészi volt mint szónoklata is.

Nagy örömnökre szolgál, hogy a klasszikus beszéd egész terjedelmében van alkalmunk közzétenni:

Bartha Miklós beszéde:

Az a körülmény, hogy Gyulaváros hazafias polgársága néhány év óta mindig megünnepli március 15-ét, fölment engem a nap történelmi eseményeinek elősorolásától. Ezuttal arra veszek alkalmat, hogy megemlítem azt ama nagy időnek egy elvi momentumát

s rámutassak arra a hagyatékra, melyet e naptól öröklötünk. Milyet e hagyatékhoz hűleden lésszünk, el fog homályosulni ama korszaknak egyik tündöklő világa.

Most ötven éve lett szabaddá a föld — a bölcsőt, kenyert és sirt adó szent föld; akkor lett szabad a gondolat szóban és írásban — a gondolat, mely életet lehel a dolgokba s mely nélkül csupa árnyék lenne mindaz, amit látunk. Akkor határozták el, hogy szabaddá legyen az ember a robot meg-szüntetése által és testvérek legyünk mindannyian a jogegyenlőség halhatatlan dogmájá által.

Ebben áll az újja születésnek tulajdonképeni jelentősége. Mert a parlamenti kormányforma megállapítása szintén korszakot záró és korszakot kezdő ténny ugyan, mivelhogy a felelősség elve nélkül a nemzet nem ura saját sorsának; de ama korszak nagyságá mégis inkább azzal domborodik előtérbe, hogy Magyarország népe új utat vert magának a történelem talajában a szabadság és egyenlőség által s a polgárisult világnak nemcsak formáját ölté magára a parlamentarizmusban, hanem eszméit, küldetését, agályait, reményeit és sikereit is magáévá tette a demokracia tanainak elfogadása által.

Drága földünket csak egyszer hódította meg a nemzet, de hogy megtarthassa, két ízben kellett itt gyökereket verni. Először Szent István alatt a kereszténységgel, másod ízben 1848-ban a jogegyenlőséggel. Az első tény nélkül nem tört volna meg minket az európai általános civilizáció; a második nélkül nem tört volna meg a solidaritása ama szellem, mely a haladó népeket, miként a légkör a földgömböt, láthatatlanul, majdnem sulytalanul úgy karolja át, hogy egymástól elválasztva, minden életforrás megszűnne.

Minket már 50 év választ el az újja születéstől, de apánk szelleme a nagy alkotóskál által és akaratereje az alkotások megvédelmzése által — az a szent hevülés, melynek forrása megolvastotta a százados bilincseket, hogy fele részéből megteremtse az új idők munkaszekítést — a szántóvasat, kalapácsot, fűrőt, gyulát, bárdot, tük és gépeket — másik fele részéből megteremtse az új művek oltalmazására a fegyvercsőt, a kardot és szuronyt, hogy ezek segítségével, ama nemzedék hősie elszánt-sága, saját művéért, bátran, férfisan rohanjan a vétkeszségek — mindezen hevülés, szenvedély és önfeláldozás által apánk olyan mely nyomokat vésték a történelem kőbáljára, melyeket el nem moshatott a rá kávetkező fél századnak sem megpróbáltatása, sem sikere, sem hűtlensége.

E nyom jelöli meg érzelmeinket, midőn ama nagy korszak emlékeit ünneplünk s ez fog adni irányt az előjövő utodoknak is. A Pest város székházán proklamált pontozat Magyarország szíj parancsolatává lettek és az a szel papír, melyre a március 15-iki ifjúság a maga kívánalmait följegyezte, nemzetünk halás kegyeletében tömör érzéce változott át.

Mégis, vajjon örizzük-e e nagy korszak emlékei iránt sziveinkben a kellő kegyeletet, gondolatunkban a kellő összhangot, cselekedeteinkben a kellő hűséget?

Ezt a kényes kérdést gyakran előzőm magamtól, mint egy rossz álomot és mindig visszatér, valahányszor ama korszak lelkeiről elmélkedem, mintha lázas állapotban volnék s szobám falából szörnyetegek lépének elő.

Egyenlők a jogban: ime az érem egyik fele. Egyenlők a kötelességekben: ime az érem másik fele.

Oh, az előbbiben nincs semmi fogatkozás. Törvényeink gondoskodnak, hogy a jogegyenlőség mindenikre egyenlő arányokban szórja áldásait. Hazánk lakosai kivétel nélkül és aggálytalanul fogadják el magukra nézve ezt az áldást. Senkinek sem jut eszébe így szólani: én tót vagyok — nem akarok egyenlő lenni a jogokban; én román vagyok — megvetem a törvények oltalmát; én szociálisták vagyok — nem veszem igénybe azt a szabadságot, melyet nekem — és azt a védelmet, melyet munkám gyümölcsének a haza intézményei biztosítanak.

Hanem az érem másik fele már megütözköséskelt. Hogyan? magyar állam-polgár létemre turjma a magyar állam fenntartását? — mondja a tót és román ígató. Hogyan? Azt a lehetőséget, hogyha írhatok, beszélhetek, cselekedhetem épen anyai szabadsággal és épen anyai megszorítással, mint bármely polgára a hazának: ne használhasam arra, hogy vadgyűlöletet szítsak azon törvényes rend ellen, melyet századok építettek föl? Mondja a szociális ígató.

Egyik felén az éremmel van a jog. Ez kell mindeniknek. A másik felén van a kötelesség. Ez már egész néposztályoknak nem kell. Pedig jog és kötelesség egymástól el nem választható fogalmak. Apánk 48-ban

ezt igen jól tudták. Egyik kézbe vették a törvénykönyvet. Ez volt a paizs, a jogok foglaltatja. Másik kezükbe vették a kardot, hogy védjék a hazát. Ez volt a kötelességek foglaltatja.

De most — mintha a csodák országában laknánk. Ime azon hazánk gyermekei, ugyanazon jogokkal, részt a nyelvkülömb-ség, részt a vagyonkülömb-ség miatt — mindkét elem félrevezetve, elámtva, meg-csalva a lelkiismereten ígatók által — háború üzennek magának a hazának. Fajkora és osztályokra akarják darabolni a haza egységet.

Mi történt 1848-ban?

Az emberi haladás nagy és halhatatlan geniusza meglebbentette fonságcs szárnait hazánk fölött és a magyar nemesség a lemondásnak teljes egységével, az akaratér-nök egész hatalmával, miként egy proféta, a ki érzi korszakának ütérvetését s látja az elő-jövődó idők problémáit — fölállott mozdulatlan üléséből és így szólt:

Egyedül bírtam a jogokat s ezeknek fej-lében közel évek évnök viszontagsága közt meg is védelmeztem a Kárpátok között el-terülő szent földet. De ha többen lesznék: erősebbek lesznék. Én megosztom veletek a jogot; ti osszátok meg velem a terhet.

Nem a karja lankadt el az akkori nemességnek, hanem a szíve termékenyült meg. És a törvényhozás kiterjesztette a jogokat mindenikre — magyarra, románra, katholi-kusra, protestánsra, gazdagra, szegényre.

Ezt a szent elhatározást hazánkban nem minden lakója értette meg. A magyar nemesség a testvériség útját jelölte meg ezen elhatározással; de némelyik népfaj a neki nyújtott szabadságfűről dorongot vágott, hogy az ösők miatt az ivadékon, a mult idők tevé-dése miatt az új idők igazságnál álljon boszut. Így lón, hogy a nemzet önvédelmi harcának fényes mezéjén keresztül suhant a polgárhá-ború gyászos árnyéka is. De mi, hogy hű-lenek ne legyünk a testvériséget hirdető márciusi napok emlékéhez, szívesen borítjuk e gyászos árnyékra a feledés fátyolát.

És hozzájuk és azokhoz, kiket az új idők jelszavának téves magyarázata megzavart, kik most az osztály gyűlölség magvával vihart vetnek, hogy majd a megbánás perceiben forogtetem ne arassanak, öszinte kebellet így kiáltunk át: Jertek, építsuk tovább a hazát válvételt erővel; szeressétek azt, mert hiszen a tettek is; tegyétek boldoggá, mert hiszen titeket is oltalmaz; örököljétek békéje fölött, mert munkátokon csak úgy lesz ál-dás! Hol találtjátok föl szülőitek sirhalmaít, jásztorásaitok műhelyét, kedveseitek hajlé-kát — ha nem itt e hazában? Honnan inte-nék felétek az emlékeztetek szelid képei és honnan mosolyog felétek a jövődönök min-den reménye — ha nem e közös földnek bérceiről, vizeiről, völgyeiről és mezőiről?

Panaszkodok van? Hát mondjátok el. Ki-nek ne volna panasza, amíg el? Jertek, győ-zetek meg, világositok föl; hadd osszassuk el a tévedést egyetértéssel s hadd orvosol-juk a jogos panaszt közös erővel! De ne agyarkodjatok, mert ez nem argumentum; ne gyűlölködjétek, mert ez nem segítség és ne rontsátok meg a társadalom egységét, mert ez bűn.

Ime, ünnepet ülünk; ti nem. Más ünne-pet ültek ti, május 5-dikét az egyik, május 1-sejét a másik, mintha más Istent imádnát-ko, mintha más volna nálatok az örömeink és a bánatunk oka, mint nálunk. Március 15-én felszabadultatok; május 5-én fölázad-tatok. A felszabadulás: megváltás; a fölázad-ás: gyűlölet. Amaz a fény, ez a homály. Mit akartok ama bűns nap ünneplésével? Elfelelted, hogy a vér korszakát immár fel-váltotta a verjétek korszaka!?

A 48-as korszak azért világít be a jö-vendőbe, miként egy tűzöszlop az Óceán mélységeibe, mivel megállapította a nemzeti egységet. Egységet, nem az elvekből, nem a vallásban, nem a nyelvből és vagyoni arányokban, hanem az egyéni jogok által rántk rótt államfentartási kötelességekben és cselekedetben. A márciusi eszmék reánk a ter-mészetli törvények kérihetetlenségével hat-nak. Ama napokban az alkotmány bástya-falai annyira kiűnnebb tolattak, hogy a vár, melyben addig 40 ezer nemes család fész-kelt, egyszerre 14 millió szabad embert fo-gadhatott magába. Soha a világnak egytel-nen népe sem proklamálta ennél meggyő-zőbb erővel a maga célját az államegység felé. Az osztályokat alkotó, az embereket elkülönítő válaszfalak, e megkövült szörnye-tegek, az általános lelkesedésnek örömrival-gását nem bírták ki s olvadékonnyá lettek a testvériség melegségének sugárzóntól, mi-ként a márciusi hó a verőfényes oldalon. Mit keresnek hát most nálunk a sötét kor-szakoknak sötét árnyait, nyelvi, felekezeti és társadalmi viszályok fentartásával és felidézésével?

Visszasést kezdünk tapasztalni, mintha polgárlaink az új hite keletkezése, rosszab, sötétebb a márciusi hitágazatnál. Az embe-reket osztályon kezdik nyelvek, felekezetek, ösők és vagyonuk szerint.

Mikor még minden sötét volt — a szük uteza, melytől el volt zárva a nap sugar, az épület, melynek ablakait rácsozt árnyékolta be, az eszme, mely az ó-kor klasszikus ko-ponyáival együtt mely sírba volt temetve és sötét volt az emberiség útja is, mely a ba-bona homályában veronymok között húzó-dott Nyugat-Európától Palestínáig: akkor, ebben az általános sötétségben megszűn-hettek a czimerek griffjei és sárkányai, mert hiszen a sötétség színe a boszorkányokat, manókat és lidércszeket is.

De hogyan keletkezhetnek griffek, sárkányok, rüpillő fenevadak most, midőn a nap besugárzik mindenüvé, midőn a saj-tószabadsággal beteljesült a gondolatok meg-váltása, miként a demokraciával beteljesült az egyenlőség, s midőn a testvériség diadalt ül a humanizmus által? A gőznek és vil-lanynak e korszaka úgy néz ki, mintha az emberiség alkotó ereje egész világrészeket a haladásnak egy-egy műhelyévé rendezett volna be. És mégis!... Mínd csodás disz-harmonia az, mely a figyelt megzavarja hit-ben és reményében? Azokról a szerencsét-lekről beszéltek, kik előszobáról előszobára, kilencről kilencsre járnak, czimert, rangot, ordót koldulnak s munkában eltöltött életük-kezt azzal hamisítják meg, hogy öntudat helyett érdemük jutalmát. És beszélnek ama többi szerencsétlenről, kik hibát, megróni valót látnak abban, ha a sors kegye vagy sze-sélye vagyoni és rangbeli örökséghez juttat-tól valakit. Mindkét irányzat a nemzeti eg-yeség társadalom megbontására tör. Egyik nem éri be azzal, mit neki saját képessége nyújtott s hiúságának kielégítésére új kasztá-óhajt formálódni; a másik ellenséget lát mindazokban, kik családí nevüket nem vitték a szociáldemokraciának minden hagyományt lefejező nyaktóló alá.

A 48-iki korszak nem ilyen utat jelölt meg számunkra. Akkor minden paraszt ne-mes lett a szabadság által és minden nemes paraszt lett a köztérhivelsé által. Vagyis: akkor a nemzeti egységben dolgoztak. — De ezek az irányzatok az egység szétárbolá-sán dolgoznak. Úgy néz ki, mintha társadal-munk mai agyrendszerét szűkülés fogná el, ha a márciusi napok magaslátára gondol!

Az emberi haladásnak van egy nagy tantétele, melyet Szt. Simon így fejezett ki: „mindenki a maga képessége szerint”. Én e tant mindenütt megkapom, hol az emberi nem nagy tényekkel vagy nagy alakokkal revalálta ma-gát. Megkapom e tan csíráját a Golgothán, hol az Megváltó vérvél lett megöntözve; megkapom a staturium előtt, midőn Galileit vallajták; látom a Gréve-térnen kiemelkedni a vérnek és könnyek párázatából; ott ragyog, mintegy bolygó tűz a márciusi emberáradat-ko khaosa fölött, és kihallani azt a nagy-szálló ütközést győzelmes ágyuaink bömbölé-séből.

Minden tehetség érvényesülhessen a maga képessége szerint: ez a fundamentuma a világhaladásnak. Egységes állam egységes nemzettel: ez a konkelvenziája annak a tan-tételnek. — Kimagyarozom magam.

Ha születés, rang, nyelv és foglalkozás szerint értékeljük az embereket: akkor el-tagoljuk a testet és válaszfalak emelünk a tagok közé. Miután pedig a válaszfalakak nem az egyén teremti — mert a születés, rang, nyelv és foglalkozás nem merőben tőle függ — hanem az esélyektől, a szerencsétől és a körülményektől: ennél fogva a társadalmi lépcsőzetet a vaksors talajára építjük föl. Az individuum helyett a fatum lép elő-térbe. Európai civilizáció helyett ázsiai elő-irélet.

A nemzetre nézve ez a szabadság állapota. De ha a képesség a végzett munka s az ezek alapján elért eredmény szajba meg-kinek kinek az állását; ha az értéket az egyéni szolgálatban és nem az egyéni helyzetben ke-rressük: akkor egyenlő kulcsot használunk az emberek megmérésére, és így lesznek majd jók és gonoszak, eszesek és balgák, munká-sok és munkátlanok; de nem lesznek a haza testében külön tagok, külön célok, hanem csak külön alkatrészek, külön funkciókkal.

A nemzetre nézve: ez az egység állapota. Ent az egységet látom veszélyeztetve, ha hűtelenek lesznék a márciusi elvekhez. Eglyelőre veszélyeztetve, később megbontva. Már pedig a társadalmi bomlás ugyanazon megmérgezett forrásból ered, melyből a ha-nyagító államok elbukásának választóvize is fakad.

Vajha sötétlen látnék! Vajha a márciusi tanok, mélyebben gyökerezének társa-dalmunk talajában, mint a hogy azt én látom.

A **vészto-kötégyen-holdi** vasuti vonalról építési munkálatok már megkezdődtek. A munka megkezdése alkalmából Okányban szép ünnepélyt rendeztek folyó hó 17-én, amelyben résztvettek a vasut vonal érintette községek küldöttjei. **Pótlak** A vállalkozó budapesti lakos szép beszédet mondott az első kapavágás. "A munka megkezdése valószínűleg vidékünk munkás osztályára nézve, mely a vasuti vállalkozás állandó a tisztaság keresetforrása, talán, magának a vasutvonallal megkezdése a külföldön Gyula városát fontosságát, akár több ízben méltatták és igazságszolgálatának után kifejezték, hogy a vasut innét rónylog létesüljön.

A **csaba-békesi utvonali** kitérőre vonatkozó tudatfelvétel a kereskedelemügyi miniszter kiáltása alapján a vármegyének, hogy azt a transzverzális ut építésénél először megtekintésükre tölthet a vármegye hozzájárulásával készíti. A vármegye januári közgyűlésében, hogy a nehéz megterhelést viszonyokkal kitűzött munkaszabályának keresetnyújtását, ellátását, hogy a **csaba-békesi** ut felújítását meg az év tavasza alkalmával, az ezelőtt járó költésgepet a hozzájárulása betűdj. A kereskedelemügyi miniszter most értekez a vármegyét, hogy a határozatot jóváhagyja, mert a transzverzális ut törvénnyel az év végén, vagy a jövő évben a csaba-békesi ut kőpályája is elkészíthető lesz; a mennyiben azonban a transzverzális ut építésénél megtekintésükre előérthet nem volna, a csaba-békesi építése is a vármegyét fogja terhelni, az esetben azonban hajlandó a könnyogterhelést ábrán és méresekkel szállítási feltételekkel átengedni. Mindezt pedig a földmunka elkészítése a munkás osztály érdekében sürgősen teljesítendő, a helyszíni bejárás határidőjével március 23-ának o. e. 9 óráját gyűlésekre helyül a csabai vármegyét ülteti ki. A helyszíni bejárás **Lendau** (tízhatár) min. tanácsosa fogja vezetni és részt vesznek azon a vármegye, valamint Csaba és Békés községek képviselői is.

Felmentés. A földművelésügyi miniszter **Frank** Perencz dobozi lakos gazdálkodás a gyulai járáshoz viselt gazdasági tudósítói állásáról saját kérelmére felmentette.

Jóváhagyott **vármegyei határozatok.** A belügyminiszter jóváhagyta a törvényhatósági bizottságok azon határozatát, melyben kimondták hogy **Törvény** Lajos volt főispánnak azokról a közgyűlési terem számára 600 frt költséggel megfizetési. A vármegye alispánja ennek folytán több jó hírű főtő művészt fog ajánlatotlára felszólítani. Ugyancsak a belügyminiszter jóváhagyta azon közgyűlési határozatot is, melyben **Magyar** Sándor p. földvári lakos néprajzi adatról jutalmazására 50 frt szavaztak meg.

A vármegyei tisztí ügybizottság szórdaán délután dr. **Pády** Sándor alispán elnöklete alatt ülést tartott, melyben kisebb folyó ügyek kivül a nyugdíjajánlatról **Gyöngyösi** László árvaszerzői iktató kérvényét intézték el, kiadván azt folyamodó megvizsgálása és véleményezése végezt a dr. **Zöldy**

János elnöke alatt kiküldött orvosi szakbi zottságnak.

A **testület** alakult **Csáborn**, mely - miután a kereskedelemügyi miniszter a testület alakozásiait jóváhagyta - legközelebb megkezdí működését.

A **hitelek** könyveknek a kataszteri birtokokkal való összeegyeztetést, illetőleg a tolek-könyvi betétek készítését határozta megszüntetni **Szarvas** község képviselőtestülete legutóbb tartott közgyűlésében és e célból három tagu küldöttséget küld az igazságügyi miniszterhoz. Ami a betétek készítését illeti, az nemcsak Szarvason, hanem a vármegye minden községére nézve dörös volna, ha elkészülne.

A **külvetési munkálatok** a Robeim vállalkozó azig a múlt héten kezdette meg a Kerecsényi út-csának Ferenczy-féle háza mögötti torkolatánál; folytatni fogja a Novák utcán ki a gözmalomig, ahová szintén nagy mennyiségben hordják a homokot.

Halálhöz. **Andrá** Kálmán áldozat, évtizedek óta nevelője gróf Almásy Kálmán és gróf Völcsekiné Fejégy gyermekeinek, mint farsang részvételét értesítünk, meghalt. A boldogult fentlét és hazafias szellemű pap 63 éves volt és amiköz a két fiai család gyermekei felnőttek, Budapest visszavonulást életet élt a szorvita rend körében. Halála mely részvétel kelt ömerősei a tisztelői nagy táborában, első sorban pedig a főri család tagjai, szeretett tanítványai körében, kik valóságos adórátkát nevelőjüket, aki színtén gyöngédt szorított viselkedést írártuk. Legyen a föld könnyű hamvainak, béké poraira, áldás szed emlékére!

A **tavaszi első napja**, a pótus János p. hűvös, borongós és esősen kezdődött bo s vonult el fölöttünk. De nincs okunk rá neheztelni, mert ha kedélyi szempontból nem is vált be, más-különb abban a szokatlan helyzetben vagyunk, hogy a márciusi esős napot neheztelés helyett megelégedéssel kell fogadnunk. A tavasziak, november az ársz zömét gazdáink elvették és úgy erre, mint az őzi vetésére a hetekre terjedő szárazság után, - melynek márciusban szokatlan nyíl-vánulás volt a nyári időbe beálló portenger, - az eső igen jótékony hatással volt. Csak az a kíváncsi, hogy az eső után derült, meleg napok le-kezdnek.

Halálhöz. **József** Károly alispán ref. lelkész sulyos csapás érte. 12 éves fia Ödön, másod éves gymnasia folyó hó 13-án meghalt. Szülei vigasztalan bánatára élte tavaszán elhalt fia holttettét Ágyára szállították, ahol is folyó hó 15-én Garzó Gyula gymai lelkész szívtöréssel gyászbevéte után kísérték ki örök nyugalma helyére.

Öngyilkosság. K. Tarsasán Kós Bálint szőlőszokrti tanfaján felakasztotta magát. Mire észrevették, meg volt halva. Az öngyilkosság okát nem tudjuk.

A **csabai termény- és áruraktár** részvénysárság folyó hó 10-én tartotta alakuló közgyűlést. A 2000 darab 100 forintos részvényt a b-csabai

takarékpénztár és az aradi ipar- és népbank egyenlő arányban jegyezte, az igazgató s felügyelő bizottság tagok is a két hitelintézet kasszáiból választottak. Az építkezéseket az ősi idők óta hallgatokvetlen befejezik, hogy meg az időn rendelkezésre álljanak a kereskedő- a gazdaközönségnek.

Halálhöz. **Dez** Antal kondorosi földbírtokos, a vármegye törvényhatósági bizottságának örök hoossz során át virult tagja. Szarvason meghalt. Néhány hó előtt veszedelmes daganat keletkezett a nyakán és az okozta halálát. Nagy részvétel kísérték ki örök nyugalma helyére. - Nyugodjék békében!

Nápoly előadások Orasházán. Nagy Lajos orsházi polgári iskolai tanító sikerrel fáradozik a szocializmus ellenanyagolásában népi foliavassáok rendezése által. Az üdvös órák iránti törekedéstől a földművelésügyi miniszter 500 frt segélyt engedélyezett a buzgó igazgatónak oly rendeltetéssel, hogy abból 100 frtot a foliavassáok rendezésének költségeire, a földmívelő népi közösségi szocietáshoz fordítson.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter megengedte, hogy **Kólu** Adolf és kiskora gyermekei Zsigmond és Rozália gyulai illetőségű és ugyanottani lakosok vezetéknevüket **Gyulai**-ra változtassák át.

Villanyvilágítás Gyulán és Csabán. Azon ajánlat folytán, melyet Gyulának és Csabának villanyvilágítással való ellátására vonatkozólag a budapesti magyart villamosági részvénytársulat benyújtott, a vármegye főispánja és hó 18-án értekezletet hívott össze, melyen résztvettek dr. **Lukács** Endre főispán elnöke alatt dr. **Pády** Sándor alispán, **Steinacker** József kir. főmérnök, **Dez** Béla polgármester és **Papp** István főjegyző. Az értekezlet a fent ajánlatot tárgyalás alá vevő egyhangulag abban állapodott meg, hogy annak feltételi oly kedvezőlenek, hogy az ajánlat a kivétel reményével meg tárgyalás alá sem vehető.

A **csabai köztér** építését négy ajánlattevő közül **Szabolcs** Károly budapesti oszt vállalt el, aki a 64837 frt 20 kr. kiállítás áról 9-1 százalékat engedett el.

A **csabai partestület** folyó hó 13-án tartotta évi közgyűlést, amely tudomásul vette az előzetesen kinyomtatott évi jelentést, zárszámadást és vágyomlértet. Előnk újra Rosenthal Ignác, alelnök Horváth Mihály, pénztárnok Ullrich Andrá, ügyész ifj. dr. Ursinyi János, jegyző Achim János lett. A számvizsgálók és előjárásági tagok is jobboldal a régié maradtak.

Értekezlet. A **Gyulai mezőgazdasági szeszárny-részvény-társaság** alapítói folyó hó 20-án délután 3 órákor a városban nagytérben, - az addig előzetesen tartott közgyűlésnek folytatásaként, - értekezletet tartanak, melyre a részvény alárólak, nem különben az érdeklődőket ezuton is meghívják.

A **békés-földvári** állomáson az áruraktár folyó hó 10-én legett. A kár 4500 frt, a tüzet egy mozdony szikrája okozta.

Dühös békes. A budapesti kir. sajtóügyi bíróság, hogy, névnyai és szellemi táplálékkal öb bőséges szarvasi örök ellen "Szarnokság elnevezésű ripartáért, mely talve van az államot, alkotmányt és igazságszolgáltatást stb. drasztikusan sértő kifejezésekkel, sajtóperit indított. A békes mint mindig, úgy most is véres szavakkal védekezik, a többek közül sajtóglán az miniat: ha engem üldöznek, akkor saját magukat üldözik, a addig teszik azt, míg végre ők is találunk megterelőket, mint a mérgező kutyá üldöző nezdere". De egyben a további eljárás megtörtelése a sajtóbírósg kezé hivatva.

A **csabai négyelet** vasárnap délután-ján **Achim** Gusztávra igen ügyesen cseregett a már annyiszor vitatott, de folyton aktualis, sőt hovatovább mindig aktualisabbá váló kérdés fölött, miért nem nősülnek a férfiak? **Achim** Károly Kincses **László** leányát szavalt, **Miklós** Gyula az **Alföldi Újság** kiádemestül szerkesztője kacsagzó felolvasást tartott és végül **Ferenczy** Károlyné énekel gyönyöröinen. A vígató természet, hol a délután eltel, a csabai intelligencia egészen megtöltötte.

Közzgazdaság.

A **békésmegyei takarékpénztár** f-lyó hó 17-én tartotta 34-ik évi rendes közgyűlést dr. **Erkel** Rószolt elnöke alatt. A közgyűlésen 43 részvényes 475 részvény képviselőleiben 298 szavazattal jelent meg. Az igazgatókészt valamint a felügyelő-bizottság jelentése is prafrasiua a zárszámadásnak, melyet lapunknak egy előzetesen számban közöltunk volt. A nyereség felosztási javaslat a következők volt: Az 1897-dik év nyeresége 38491,77, öböl alapszabványi jutatókora 5008,93 maradv. rendelkezésre 33487,4. A rendelkezésre álló nyereségből adassék: 1. 1000 darab részvény után osztalék a frt 20, 20000 frt 2. Tartalék tőkének 2000 frt 3. Kétesek alapjára az orosházi főknak 1000 frt 4. A központi alapnak 500 frt 5. Nyugdíj alapnak 1100 frt 6. Lukács-féle folyó számla kiegyenlítésre 7557,57 kr. S. Gyulai négyeletnek 100 frt 9. Gyulai négyeletnek 20 frt 10. Muzseumnak (Gyula) 50 frt 11. Bányai mikdől szolgálat 50 frt 12. Gábor működő szolgálat 25 frt 13. Ugrai nyugdíjas szolgálat nyugdíj költés 50 frt 14. Időközi adományozási alapnak 35,17 kr. Összesen 33487 frt 84 kr. A közgyűlés és igazgatóság jelentését a felügyelő-bizottság egyutt valamint a nyereség felosztása iránti javaslatát néhány felszólalás után elfogadta. Előnknek, miután Almásy Dónos gróf visszalépi szándéka megmáshíttat volt, dr. **Erkel** Rószolt az intézet igazgatóját egyhangulag kiküldötték, majd a felügyelő-bizottsági tagot választottak 3 óra: **Dez** Lajos 293, **Hartinyi** Sándor 260, **Magyar** Gyula 191 és **Fürdő** István 180 szavazattal. Ezze a közgyűlés véget ért.

H I R D E T É S E K.

Csak fiatal embereket
érdekelheti tudni, hogy a
párisi Dr. BOITON
Injectio Orientalis
már néhány napj használat után elmutatja még a legregebb bántalmakat is, folségese tehát **santal olaj** vagy **copaiba balzsammal** kísérletezni, mert ezek csak a gyomert rombják és a bont nem gyógyítják meg.
I üveg Boiton Injectio ára 1 forint.
Magyarországi főraktár:
Zoltán Béla gyógyszerháza
BUDAPEST,
V., Nagykorona-utca 23. (Széchenyi-tér sarkán).
Kapható minden nagyobb gyógyszerháza.
Postai megrendelésre is.
Zoltán gyógyszerháza Budapest.
Főraktár Gyulán: **Bodoki Mihály** gyógyszerháza.

Paral Pál
hentes és hűskölönlegességek gyára
Szegeden.
Husvétli sonkák!
A közelgő husvétli ünnepek alkalmával van szerencsém czégemet becses figyelmébe ajánlani.
Szegedi sonkák, kilója . . . frt 80 kr.
Kassai 1 frt - kr.
Prágai 1 frt 15 kr.
Első sonka frt 70 kr.
Sonka csont nélkül frt 85 kr.
Kolbásznevek és hentesárak a legutá-nyosabb árban és legjobb minőségben folyton kaphatók.
A fenti árakra szives rendeléseit várva, vagyok tisztelttel!
Paral Pál,
hentes.
Szegeden, templom-tér 3.

Eladó ház.
Gyulán, az új törvényszéki palota közelében, zöld-utca 1359. számú ház, mely áll három egymással nyíló szoba, egy konyha és külön szoba, két kamra, kertből szabad kéből eladó.
Dövebbet a szám alatt a tulajdonosnál.
Ifj. Papp István.
aszatos.
79 1-1

Meghívás.
A **Gyulai bőranyag beszerzési szövetkezet** f. évi március hó 25-én, délután 2 órákor Szabados István ur házában **rendkívüli közgyűlést** tart, melyre a tagok e helyen is tisztelettel meghívotnak.
Gyula, 1898. március hó 13-án.
Kolozsi Péter, Szabados István,
jegyző. igazgató elnök.
Tárgy:
A nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter ur f. évi 9652. sz. n. kelt leirata felolvasása és annak elfogadása feletti határozata.
81 1-1

Tavaszi és nyári felöltők.
KOCSIS LÁSZLÓ
divatárú üzlete Gyulán, főtér.
Van szerencse a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a tavaszi bevásárlásról megérkeztem, újonnan berendezett raktáromban **tavaszi és nyári idény alkalmára ruha-kelme, vászon és fehérnemű udonságok** nagy választékban, **selyem és diszmű**, úgy zintén **confectio a legutolsó párisi és berlini modellek szerint** kaphatók. Raktáromon a legfinomabb és legújabb ruha szövetek, mosó volio, pique és francia batiztek nagy választékban kaphatók.
Kérmén eddig tanúsított szives bizalmát részemre továbbra is fentartani és nagyrabecsült rendelmenyével felkeresni.
Kiváló tisztelettel:
Kocsis László.
75 2-3
Legújabb divat, olcsó árak.

Nádor Mór
férfi-divat és cipő nagy raktára az „Arany csizmához” Gyulán.
Mély tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy raktáromat a legjobb **tavaszi és nyári** árúkkal felszereltem.
Különösen bátorodom b. ügyemelt felhívni dűsan felszerelt **czipő raktáromra**, mely a vidék bármely nagy czipőraktárával bátran kiállja a versenyt.
Szép választékot tartok férfi-, női- és gyermek-czipőkben, új divatu **zöld czipők, karlsbadi, chevre és lice czipők** a legjobb minőségben. **Kalapok, ingek, nyakkendők, illatszerek** és mindenemű férfi divatozások nagy választékban.
A n. é. közönség szives bizalmát továbbra is kérve, maradtam kiváló tisztelettel:
NÁDOR MÓR.
77 1-3
Karlsbadi és zöld czipők a legújabb divat szerint.

Az első magyarországi nap- és esőernyő gyárból a legújabb divatu nap- és esőernyők kaphatók

nagy választékban

SCHWIMMER ARNOLD DIVATÁRÚ ÜZLETÉBEN

Gyulán, városház-utca, Prág-féle ház.

Ajánlja továbbá a tavaszi idényre már megérkezett nagy választéku cipő és kalap raktárát, valamint a legjobb gyártmányú fehérneműket n. m. férfi-, női- és gyermekingeket (Globus védjeggyel ellátva). Gallérok, kézelők és nyakkendők. Fegyenczek által kötött szintartó férfi-, női- és gyermekharisnyákat. Valódi prágai glagó czérna- és selyemkesztyűket stb., minden e szakmába vágó cikkekkel nagy választékban.

Kiváló tiszteltet!

SCHWIMMER ARNOLD.

D. M. L.-féle horgoló és kötőpanutok, solymek minden színben és fajtában.

Karácsonyi Károly, női divatüzlete Gyulán.

ÜJDONSÁGOK.

az 1898. évi tavaszi és nyári idényre.

Különlegességek színes és fekete női divat kelmékben, bel- és külföldi ruhaszövetekben a leggyorsabbtól a legfinomabbig.

Valódi francia deleinek és batisztok már megérkeztek és nagy választékban kaphatók

Karácsonyi Károlynál Gyulán.

Ajánlja gazdagon felszerelt raktárát mindennemű függönyök, szőnyegek, ágýtakarók és paplanokban, ugyancsak a legjobb minőségű asztalneműekben és vásznakban a legolcsóbb áron.

73 2-3

Nagy választék férfi gyapjú szövetekben.

Kiadó lakás.

Gyulán a Károlyi Sándor utca 167. számú házban egy két szoba és minden mellékhelyiségekből álló lakás azonnal kiadó.

Értekezhetni a házban lakókkal.
73 2-3

Tavaszi fásoltáshoz

háromszor permetszett szőlővesszők a legfinomabb Chasselas és Muskatály, valamint borszőlő fajokból a legolcsóbb áron szolgál Domonkos János tanító Gyulán.

06 2-8

Szolid kiszolgálás

Szolid kiszolgálás

1.000,000 Korona Egy millió

nyerhető.

A 2-ik magy. kir. szab. osztálysorsjáték

50.000 nyereményének jegyzéke.

A játéktér 9. §. szerint a legnagyobb nyeremény

1.000,000 Korona.

Egy millió Korona.

A nyeremények következőleg vannak beosztva:

Nyeremények	Korona
1 á	600,000
1 á	400,000
1 á	200,000
2 á	100,000
1 á	90,000
1 á	80,000
1 á	70,000
2 á	60,000
1 á	40,000
5 á	30,000
1 á	25,000
7 á	20,000
3 á	15,000
31 á	10,000
67 á	5,000
3 á	3,000
432 á	2,000
763 á	1,000
1238 á	500
90 á	300
47350 á	200, 170, 130
100, 80, 40 korona.	
50000 á	13,160,000 kor. 200. 200. 200.

Sorsjegykészletünk nagyon csokly és gyorsan elfogyhat, tehát ajánljuk, hogy a rendelkezésemre ne késünk és kérjük azokat, lehet-e azonnal, azonban mindenképpen legkésőbb f. é. márczius 30-ig hozzánk beküldeni.

Fehér Lajos és társa

a m. k. szab. osztálysorsjáték főelárusító.

BUDAPEST, Gizella-tér 5. sz.

70 1-2

A 2-ik magy. kir. szab.

osztálysorsjátékban

a sorsolási program szerint egy millió koronát, tehát hatalmas összegű késszínűt nyer a legnagyobb nyeremény a játéktér 9. §. szerint; ennélfelezve ezen osztálysorsjáték nagyon előnyös nyerési esélyeket nyújt; és pedig

100.000

50.000

eredeti sorsjegy

pénznyereményt.

A sorsjegyek felének nyernie kell. Az összes 50 000 nyeremény a mellette álló jegyzékben fel van sorolva és a kormány ellenőrzése mellett hat egymásután következő rövid időközben kiadva, midőn is a nyert összeg a szerencsés nyerőnek késszínben kifizetetik.

Eredeti sorsjegyeket következő eredeti áron adunk el:

	eredeti sorsjegy	6 frt — kr.
Egész	—	3 —
Fél	—	1 — 50
Negyed	—	0 — 75
Nyolczad	—	—

Az összegnek postautalványon való vételé után azonnal megküldjük a rendszeres eredeti sorsjegyet az első húzásban érvényesül. Kiváratra utárvétellel is küldjük a sorsjegyeket.

Minden sorsjegyküldeményhez az eredeti húzási programot is megküldjük és minden húzás után végünk azonnal megkapjuk az eredeti húzási lapot.

Gyakran ezreseket kockáztatnak inderész vállalatokba, a midőn a kiállítás helyezett nyeremény nagyon kérdéses. Ennélfogva kockázatlanság egy sorsjegy vételével aránylag oly csokly összeget, amely által hirtelen nagy lököt nyervehetünk.

Gyakran ezreseket kockáztatnak inderész vállalatokba, a midőn a kiállítás helyezett nyeremény nagyon kérdéses. Ennélfogva kockázatlanság egy sorsjegy vételével aránylag oly csokly összeget, amely által hirtelen nagy lököt nyervehetünk.

Zacherlin

78 1-12

Bámulatos hatású! pusztít, mint semmi más szer

minden fűgert és szírt mindent mint a tekintetben egyedül szer ismertetik el és keresztek. Ismertető jelöl: 1-ször a lepecsételt üveg, 2-ször a "ZACHERLIN" név.

KAPHATÓ:

Gyulán:	Békésen: Fehér Rezső.	Silberstein Ignác.	Kis-Jenőn:
Deutsch József.	Csabán:	Kuhn József.	Messer Lipót.
Féhn István.	Grösz Ignác.	Gyomán:	M.-Berényben:
Ferentzy Alajos.	Décsey József.	Klein Vilmos.	Herzberger Daniel.
ifj. Kohlmann Ferencz.	Fekete Sándor.	Roth Lajos.	Pitz Márton.
Lusztig Adolf.	Fischer M. H.	Scheiber Adolf.	Ocsódon: Zich Testv.
Reisner és Wolf.	Fried Lipót.	Schwarz Mór.	Szeghalmon:
Zuzmann János.	Rasofszky Miksa.	Szilágyi István.	Weidinger György.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palack az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van elzáva.

Eddig fölülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle

valódi, tisztított

MÁJOLAJ

Maager Vilmostól Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatos és rendeltetik mindennapi étkezésük, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a testi súlyának gyarapodását, a nyelvek javítását, valamint általában a vér tisztítását elvárja. — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyártó raktárban Bécsben III/3. ker., Heumarkt 3. valamint az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszerárán.

GYULÁN: Reisner és Wolf, Ferentzy A., ifj. Kohlmann Ferencz fűszerkereskedésében.

Főraktár és főhírsítés az osztrák-magyar monarchia részére: Maager Vilmos, Bécs, III/3., Heumarkt 3.

297 16-18